

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 41.

ZATERDAG 8 OCTOBER 1927.

NAAR DE M'ZAB. OULED-NAÏL-DANSERES.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

OP DE HELLING DER BARRANCA, DOOR HERMAN WHITAKER (12)	BLZ. 482
NAAR DE M'ZAB (GEÏLL.). NAAR HET FRANSCH VAN GEORGES ROZET, VERTAALD EN VAN NOTEN VOORZIEN DOOR P. J. C. ULTÉE (SLOT)	BLZ. 481, 484—488
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 486
HOE MOETEN WIJ ONZE VOORVADEREN NOEMEN? DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 486
HET TWEEKLEURIG SIERBLAD (GEÏLLUSTREERD), DOOR A. J. VAN LAREN	BLZ. 488—489
HET HUIS VAN BEWARING, OF HET VROEGERE PROVINCIALE TUCHT- OF SPINHUIS TE ZWOLLE (GEÏLLUSTREERD), DOOR J. G.	BLZ. 489
HET AFRIKAANSCH RUND (GEÏLL.), DOOR P.	BLZ. 490—491
VORSTINNEN VAN FERRARA. LUCREZIA BORGIA, UIT HET POOLSCHE DOOR C. CHLEDOWSKI (3)	BLZ. 491
HET SLOT RUNKELSTEIN BIJ BOLZANO (BOZEN) (ILLUSTRATIE)	BLZ. 492

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Op de helling der Barranca

DOOR

12) HERMAN WHITAKER

„O, ik weet 't al!” riep het meisje uit na een oogenblik nadenken. „Hier in die ruwe streken, waar nooit menschen komen, worden de vechstieren voor de Mexicaansche arena's gefokt. Deze *jacal* behoort aan een *vaquero* van San Angel en dit is een order, in zijn afwezigheid achtergelaten, om de stieren naar de hacienda te drijven”. Haar vinger op een driehoek leggend, die blijkbaar later was bijgeteekend, vervolgde zij lachend: „Dit toont aan, dat zijn vrouw met hem is meegegaan. Zij zijn blijkbaar onverwachts weggeroepen, want zij had al koren te weken gezet voor de avond-tortillas. En de heilige zij geprezen! Hier is gedroogd vleesch, zout en specerijen. Maakt u nu gauw het vuur aan, dan zult u eens zien hoe lekker ik kan koken!”

Terwijl hij dit deed in het midden van den klei-vloer, deed zij nog meer ontdekkingen — een klont bruine suiker, koffie, een stuk geitekaas; en haar juichkreten bij iedere nieuwe vondst bewezen hem dat zij inderdaad den toestand vroolijk en van den goeden kant opnam. „Zij is een pracht-exemplaar!” vertelde hij het paard, terwijl hij het afdroogde met stroo, dat hij onder de luifel uithaalde. „Volbloed in merg en been”. Daar het paard al een proefje had genomen van de luifel en ze blijkbaar naar zijn smaak vond, leverde de voeding geen moeilijkheden op. Maar om Francesca ruim den tijd te geven zich te verkleeden, bleef Seyd maar door-wrijven, tot het rammelen van aarden potten bewees, dat hij gerust binnen mocht komen.

Na de vermoeienissen en de natheid van den weg, waren de warmte en het genot van voedsel en vuur heerlijk, maar niet bevorderlijk aan het gesprek. Terwijl hij de tabakswolkjes nakeek, die krullend omhoog stegen naar de berookte dakspanten, zat zij met het hoofdje op de hand geleund en

de ellebogen steunend op de over elkaar geslagen knieën in het vuur te staren. Als van tijd tot tijd een vlam uit de roode houtskool sprong, weerkaatste zij in haar peinzende oogen en terwijl hij zijn bliken liet dwalen van haar naar de primitieve *jacal*, kon Seyd ternauwernood gelooven, dat hij het werkelijk was, hij, Robert Seyd, mijn-ingenieur uit San Francisco, die daar zat, eten en vuur deelen met een meisje, behoorend tot de Mexicaansche aristocratie, wier geslacht enerzijds terugging tot de duistere tijden der Azteken. Het romantische in zijn aard werd er door geprikkeld en de gedachte eraan maakte hem stil; wellicht zou hij nog langer gezwegen hebben, als hij niet uit zijn overpeinzingen was gewekt door haar vroolijken lach.

„Si?” vroeg hij, plotseling opkijkend.

„Ik dacht er aan wat ze wel zouden zeggen — mijn moeder, Don Luis, de burenen”.

„Vreeselijke gedachte!” gaf hij toe. „Uw moeder? Wat zou zij zeggen?”

De blanke handen werden met een verschrikt gebaar opgeheven. „*Santa Maria Marissima!*”

„En Don Luis?”

Haar lachend gezicht werd plotseling spottend-ernstig.

„Wat hij zou zeggen, señor, past het mij niet te herhalen”.

„Goed — de burenen dan?”

Weer stak zij haar handen omhoog. „Hebben wij niet altijd zoo iets voorspeld van dat gekke meisje? Maria, je mag niet meer met haar omgaan”. Glimlachend voegde zij er aan toe: „Want u moet weten, señor, dat ik altijd als een afschrikwekkend voorbeeld ben gesteld van alles wat een meisje niet moet doen, al sinds ik een klein kind was”.

„Maar het leidde meer tot navolging dan tot afschrik, niet waar?”

„Juist. Wat ze zullen beginnen als ik mijn leven beter, of ga trouwen, of dood ga, weet ik werkelijk niet. Het zou een leemte laten, bijna even groot als het verlies van den catechismus”. En zij eindigde kwasi-zuchtend: „Zij zullen mij niet waardeeren, voor ze mij verloren hebben”.

„Bestaat daar eenig direkt gevaar voor?”

De glimlachende mond sloot zich bij zijn guitigen blik.

„Ik vrees van niet”.

„Door trouwen?”

„Niemand wil me hebben”.

„Don Sebastien?”

Het was er uit voor hij het wist en hij had er dadelijk spijt van, maar zij lachte slechts. „Och kom. Een neef?”

Terwijl zij hem aankeek van onder haar neergeslagen oogleden, een blik zacht en warm als fluweel, vervolgde zij: „Ik zal eerlijk biechten. Er waren wel anderen. Sommigen te dik, anderen te mager, allemaal te dom, hier uit de streek. In Mexico vlinders — of erger. Maar señor, ik verzeker u bij de eer van een eenzaam maagdelijn, dat er niet één man bij was”. En plotseling ernstig wordend: „Onder die allen — niet één man”.

„Maar eens zal hij komen”, plaagde hij.

„En weer weggaan, zooals alle droom-mannen”.

„En droom-vrouwen”, voegde hij er aan toe.

Zij keek hem een poosje oplettend aan. „Dus is ze niet gekomen?”

„Jawel”, antwoordde hij, door een onweerstaanbaren drang hiertoe gedreven. „Maar —”

Zachtjes zei ze toen hij plotseling zweeg: „Maar en omdat, zijn redenen van vrouwen”.

„Ongelukkig ook wel eens van mannen”, antwoordde hij ernstig, en wellicht in het bewustzijn dat het gesprek op gevaarlijk terrein kwam, stond hij op en begon droog gras van den onderkant van de luifel uit te trekken. „Voor u”, legde hij haar uit, met een blik op de slaapstee. „Ik wist wel, dat u daarin niet zoudt willen slapen”.

Nadat hij een dikke laag had uitgespreid op veiligen afstand van het vuur, nam hij nog een armvol en wou er mee de deur uitloopen, toen zij hem terug riep. „Waar gaat u heen?”

„Mijn bed opmaken”, klonk zijn antwoord.

„Buiten op den natten grond?”

„O, zoo erg is 't niet — hier onder de luifel”.

„Wel neen, maar een duim hoog water”, antwoordde zij met guitige ironie en terwijl zij wees op dunne straaltjes, die door de rieten wanden sijpelden, deelde zij haar bevelen uit. „U zult hier slapen — binnen”.

„Maar —” begon hij.

„Señor, ik heb gezegd, dat u binnen zult slapen”.

Inderdaad waren de „vooruitzichten” buiten niet uitlokkend en toen hij toestemde, zakte de blos, door zijn weigering te voorschijn geroepen. Zij lag reeds op één elleboog en toen hij, na nogmaals een pijp te hebben aangestoken aan den anderen kant van het vuur op het bed zat, dat hij voor zich gespreid had, keek zij door den rook heen naar hem en dacht erover welke beelden hij in den gloed zag, die hem zoo ernstig deden kijken. Maar de warmte en het lekkere liggen hadden alras hun natuurlijke uitwerking en zij begon te sluimeren. Na een paar heimelijke bliken, die toonden, dat hij nog steeds somber in het vuur zat te staren, viel haar hoofd terug op den gebogen arm.

De zaak was, dat het gelaat van zijn vrouw hem strak aankeek uit den rooden kolengloed. In bittere gedachten verzonken, bemerkte hij eerst door een zachten zucht, die hem uit zijn gepeins opschrikte als of 't een pistoolschot was, dat Francesca in slaap was gevallen. Toen keek hij naar haar en vergeleek de grove vrouw in Albuquerque met haar -- vergeleek en kreunde.

Al waren de woorden, die hij mompelde niet verheven: „jij bent zuur, ouë jongen; en hoe eer je het meisje op de hoogte brengt, hoe beter”, ze waren daarom niet minder tragisch. Dit waren zijn laatste gedachten vóór hij in slaap viel.

Maar eerst bewees hij haar nog een dienst. Hij bemerkte, dat zij lichtelijk huiverde door de koude nachtlucht en dus trok hij zijn jas uit, sloop op zijn teenen naar de overzijde en ging, na zachtjes de jas over haar uitgespreid te hebben, omzichtig naar zijn plaats terug. Zij bewoog zich niet, maar nauwelijks lag hij weer, of zij sloeg haar oogen op. Toen zij aan zijn diepe ademhaling hoorde, dat hij sliep, ging zij op een elleboog leunen en keek naar hem.

Zij merkte op dat de diepliggende oogen ver vaneen stonden, de neus krachtig, het voorhoofd hoog gewelfd was, terwijl humor school in de mondhoeken. Met de intuïtie, die eigen is aan afstammelingen van een ras met veel ervaring, vormde zij de conclusie: „een eerlijk gelaat”.

Alleen het kuiltje in de kin scheen een bijzondere beteekenis te hebben. Er kwam een guitige blik in haar oogen en zij mompelde in 't Spaansch:

„O, onbestendig! je vrouw zal heel scherp op je moeten letten!”

Zij lachte zachtjes en wachtte met een vinger op de lippen om te luisteren of zijn regelmatige ademhaling wellicht verstoord werd. Toen dit niet het geval was, sloop zij zacht als een muisje over den vloer en legde, licht als een veertje, zijn jas weer over zijn onbeschermd schouders. Toen zij weer rustig lag, keek zij nog eens naar hem; een blik waaruit naïef vermaak sprak om de romantische onbetamelijkheid van dit samenzijn. Toen ging zij onder haar regenmantel liggen en was spoedig in diepen slaap gezonken.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Afgemat door zes vermoeiende nachten op den trein, sliep Seyd als een blok en werd eerst wakker, toen een gerammel van pannen hem het bewustzijn bijbracht van een gouden spinneweb van licht, dat door de slecht gevoegde wanden drong. Door de open deur zag hij een klein stukje van een als juweelen schitterende wereld vol vogelgezang. Toen zag hij eerst weder de jonge dame in het bruine rijkostuum, die de peona verdrongen had van het beheer over het vuur en de schotels. De heerlijke geur van koffie streelde zijn reukorganen en overtuigde hem, dat dit alles werkelijkheid was.

„Het ontbijt al klaar? Ik moet geslapen hebben als een beer”.

„Dat hebt u ook”. Zij lachte. „Ik heb al een tijd lang vergeefs met de borden gerammelt. Ik wou u juist wat naar het hoofd gooien”.

Nu had hij den vorigen avond, juist voor hij insliep, het plan gehad haar dadelijk van zijn huwelijk te vertellen en toen zij aan het ontbijt zaten, kwam die gedachte weer bij hem op. Maar niet met dezelfde kracht. Wat hem, onder den sentimenteelen invloed van den vuurgloed en de stilte noodzakelijk en juist was toegeschenen, leek hem dwaas bezien in het heldere licht van den dag. Bovendien lokte juist haar kameraadschappelijk optreden niet tot confidenties uit.

„Het zou een brutaliteit zijn”, bedacht hij. „Zij stelt volstrekt geen persoonlijk belang in mij”.

Bovendien had de ochtend zijn eigen probleem meegebracht, dat zijn gedachten in beslag nam. Hij zag heel goed in, dat als zij met z'n beiden zoo vroeg in den morgen zich

vertoonden in het logement bij de Barranca, dit gelijk zou staan met de erkenning, dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan de ergste schennis der strenge Spaansche convenance. Maar hoe kon hij hierover beginnen zonder haar te kwetsen? Ofschoon hij zich er half gek op prakkizeerde terwijl hij het paard zadelde en ook later, toen dit ze beiden weer voortdroeg op den weg, was hij niet tot eenig besluit gekomen, toen zijzelf met een kreet van blijdschap een oplossing aan de hand deed.

„Nu weet ik waar we zijn”. Zij wees op een vooruitspringende rots op een kale heuvelhelling. „Wij zijn mijlen van den weg afgedwaald. Wij zullen spoedig aan een pad komen, dat langs een rancho leidt, waar ik een paard kan leenen”.

Nauwelijks had zij het gezegd, of het vee-pad, dat zij gevolgd hadden, kwam uit op een gebaanden weg en even later zei zij, weer lachend: „En nu, señor Rosario, moet ik u vaarwel zeggen. Dit brave dier heeft zich prachtig gehouden, maar wij zullen tijd winnen als een onzer vooruit rijdt naar de rancho en vandaar een paard stuurt naar den ander. Wie zal het zijn?”

Maar hij stond reeds op den grond, met den hoed in de hand: „Rosa, adios”.

Lachend reed zij voort, terwijl hij op een rotsblok ging zitten wachten, want hij had geen lust door het natte gras en struikgewas te waden waarmee de voet van den heuvel begroeid was. Hij keek haar na tot zij uit het oog verdwenen was en toen ging hij lui zitten in een holte in het gesteente, die een soort zetel vormde, en overdacht de gebeurtenissen van den afgelopen avond en nacht. Hij had geen plan gehad te slapen. Maar door de hitte en de stilte overmand, viel hij in een rustigen slaap en was nog maar half wakker toen hoefgetrappel op een rots hem wekte en hij twee ruiters zag, waarvan een 'n paard aan den teugel leidde.

„Voor mij”, dacht hij. Toen hij in den tweeden ruiter Sebastien Rocha herkende, schrikte hij eventjes. Als de hacendado Francesca al niet ontmoet had, had hij toch zeker den *mozo* uitgehoord en nu hij hem, Seyd, hier zag, zou hij het heele geval doorzien.

„Dat zal een fameuze ruzie worden!” dacht hij bij zichzelf. Maar, zeer tot zijn verbazing, ging Sebastien met een kort knikje verder en verliet even later den weg om hun versche sporen over het drassige pad te volgen. De *mozo* had Francesca's zadel al teruggehaald en, verschrikt en verstoord, besteeg Seyd het reserve-paard en draafde weg. Maar hij zag alras in, dat door zijn verder gezelschap de zaak er voor haar niet beter op zou worden en liet zijn paard stappen. In diep gepeins verzonken, reed hij langzaam voort en was reeds dicht bij de Barranca gekomen, toen Sebastien hem inhaalde.

De gedachte, die opnieuw bij hem opkwam: „dat zal een fameuze ruzie worden!” scheen gegrond te zijn, toen de hacendado zijn hand naar zijn holster uitstak. Maar Seyd's hand, die even snel naar zijn revolver greep, viel neer en hij kreeg een kleur toen Sebastien hem zijn wortelhouten pijp toestak.

„Alleen maar dit, señor”. Hij keek veelbeteekenend naar Seyd's pistool. „Daarvoor — zou het te laat geweest zijn. Ik had u een kogel in den rug kunnen jagen. In het vervolg moet gij u niet door uw dwazen Yankee-trots laten weerhouden als gij wilt omkijken”.

Hoewel toornig en verschrikt, moest Seyd lachen om de brutaliteit. „Inderdaad? Hoe komt 't, dat gij weerstand hebt geboden aan de verleiding?”

„Het was een verleiding. Uw rug was zoo'n mooi, breed doelwit. Ik kon in mijn verbeelding den kogel pal in het midden zien treffen”.

„Waarom hebt u 't dan niet gedaan? Nu u toch zoo openhartig bent, zie ik er geen bezwaar in te zeggen, dat u, naar ik meen, al minstens drie aanslagen op mijn leven hebt be-raamd. Hebt u soms liever, dat ik in de lucht vlieg?”

„Zooals uw voorganger, de Duitscher?” Sebastien's schouderophalen kon alles beteekenen. „Ik geef natuurlijk wel aan sommige dingen de voorkeur boven andere en den een of anderen dag zal ik moeten beslissen op welke wijze ik u zal laten dooden. U moet het als een compliment beschouwen, dat ik nu de gelegenheid heb laten voorbijgaan, want ik kan u verzekeren, dat ik geen Mexikaansche lippen de kans zou hebben gelaten ooit iets te vertellen van wat gij sinds gisteren avond beleefd hebt”.

(Wordt vervolgd).

OASE.

NAAR DE M'ZAB.

(Slot.)

HET KERKHOF VAN MELIKA.

SPREKENDE over Arabische en Turksche kerkhoven, denkt men steeds aan vertrouwelikheden en bevalligheden. De kerkhoven der Mozabieten zijn dor en streng. Men ziet er geen groen, niets wat den strengen ernst ervan zou kunnen matigen; de plantengroei is hier uitsluitend gereserveerd voor de levenden. Te Berriane is het gelegen op een steenvlakte, te Melika — hetwelk ik heden bezocht —, boven op den zijkant van den heuvel, waarop de stad is gebouwd, een droevige chaos van keisteenen, zonder regelmaat neergeworpen, waaruit slechts de graven van enkele rijken opsteken, in de verte op putten der oase gelijkende; ze hebben vier, inplaats van twee draagkolommen. Het schijnt, of men daar een beeld heeft willen geven van de groote verwoesting, die deze steden op den dag van het laatste oordeel zullen vertoonen. ☞ De ken-teekenen van een graf bestaan slechts uit gebroken puin, zinnebeeld van de broosheid van het menschelek leven, gebroken schotels, stukken van waterkruiken en scherven van aardn pannen, alles, wat bij ons slechts voor aanplemping wordt gebruikt. Ik herinner mij, dat wij te Bou-Saâda, waar het kerkhof reeds in de woestijn is gelegen, op een der graven met een soort godsdienstige vereering, een zeker gebarsten, gebruikelijk nachtmeubel zagen geplaatst. Een bijzonderheid op deze Mozabieten-kerkhoven is een verblindend witte vloer, terzijde van de graven gelegen, zindelijk als een dorschvloer, waarop men zich vereenigt voor het verrichten van de ceremoniën voor de dooden, een open plaats om te bidden met het uitspansel als dak.

DE M'ZAB VAN DE XVII EEUW: GUERRARA.

Wordt wel in alle toeristen-reizen naar de M'zab het uitstapje Ghardaïa-Guerrara en terug opgenomen, in totaal 200 Kilometer, dwars door het meest kale en vlakke gedeelte van de woestijn? Het ware te wenschen: in enkele uren

kan men per auto het verblindende Guerrara gaan zien; vroeger waren daartoe vele lange dagen per kameel noodig. Ik zeg: de Mozabietenstad uit de XVII eeuw zien, desnoods van verre, als men de poort niet door wil gaan om de stad zelf te bezoeken. ☞ De frischheid van den morgen (nadrukkelijk wil ik hier mededeelen, dat het reeds tien uur in den morgen was, voordat wij de kragen van onze overjassen neersloegen) gaat over in de aangename temperatuur van een mooien zomerdag in Beauce¹⁾, een Beauce met kameelenweiden, waarop slechts bosjes stroohalmen van een roestbruine kleur. Op dezen 100 Kilometer langen afstand vertoont zich geen enkel teeken van leven dan een armzalige karavanenherberg, waarvan de eigenaar vergeefsche pogingen doet om ons te doen ophouden. ☞ Plotseling wordt de steensahara wat milder, welgevalliger voor het oog; kleine heuvels zien we, duinen van beige en rood zand, waarop het licht zoo heerlijk zacht getemperd, dat ze doorschijnend lijken. Gelijkzeitig verschijnt de oase als een band van donkergroen fluweel en afgesneden door den horizon, als een suikerbrood, een gedeelte van de minaret van Guerrara. ☞ Vervolgens doemt plotseling de geheele stad op, wonderlijk licht-goud gekleurd, gebouwd in pyramidenvorm. Wij slaken een kreet van bewondering! Twee duizend inwoners, vier en twintig duizend palmen, op papier lijkt het niet veel, in het licht der Sahara gelegen is het zeldzaam fraai. ☞ Deze stad, de eenige der Mozabietensteden die in de XVII eeuw is gebouwd, heeft een bevallige architectuur, welke de overige Mozabietensteden missen. De vierkante torens en woningen zijn versierd met arabesken, balustraden, fijn gegroefde kolommen en bewerkte koepeltjes. Deze keurig bewerkte versiering domineert aan de met galerijen en arcaden gebouwde woningen; mogelijk is het een Afrikaansche nabootsing van de Italiaansche renaissance. ☞ Is Guerrara van de vlakke af gezien schit-

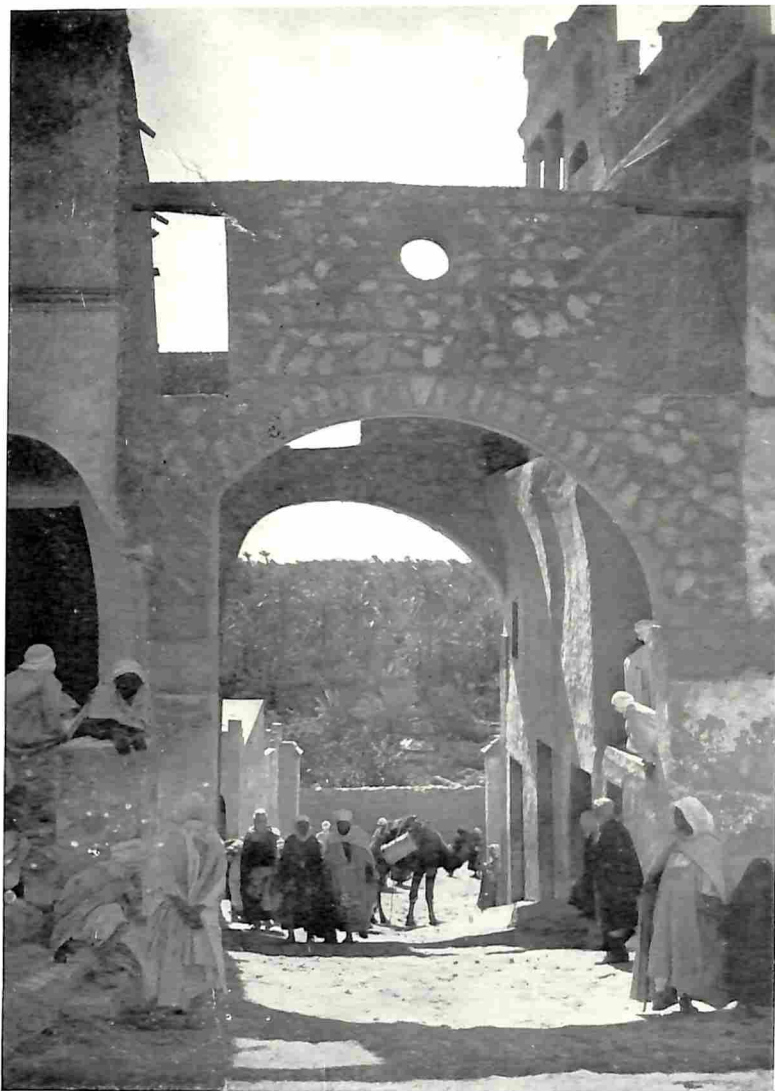
¹⁾ Beauce, naam van een vruchtbaar vlak land in Frankrijk, bebouwd met graangewassen.

terend, overweldigend mooi is het gezicht van de stad af op de oase! Wij genieten van dit uitzicht van het platte dak van de woning van den Kaïd, waarop men komt langs halsbrekende trapjes door boogvormige poortjes, die ons verplichten onophoudelijk het hoofd te buigen. ☞ Dit groenblauwe, verheven rustige palmeneilandje, in het midden van de onmetelijke woestijn, is een onvergetelijke verschijning. Men vraagt zich af, wat de trotsche drijfveer van deze Mozabieten is geweest om ten koste van enorme inspanning en ontbering deze betrekkelijke weeldestad te stichten, die gelegen is in het midden der Sahara, omgeven door een panorama van groen, hetwelk niet onderdoet voor de mooiste parken van de kasteelen aan de Loire. ☞ Bij het bezoek aan de stad, haar straatjes en moskeeën, wordt onze aandacht wederom geboeid door de verscheidenheid in bouw der woningen en de manieren der bewoners. Het herhaalde bezoek aan deze Mozabietensteden, zusters van verschillenden ouderdom, is verre van eentonig. ☞ Te Guerrara, in het hart van de stad tenminste, verbaast men zich nog over de verwondering der inwoners en den schrik der kinderen bij het zien van de vreemdelingen. Aan den rand der stad, in den tuin van het kleine hotel, waar wij onder het gebladerte der boomen en tapijten, van boom tot boom gespannen, het traditioneele *méchoui*¹⁾ gebruiken, is de geldswaarde van het toeristenbezoek reeds begrepen, vernuftig gepeild. Onze logementhouder, een Mozabiet met statige verschijning, onderbreekt bij elke schotel onze conversatie door op eentonig zingende wijze liederen van eigen maaksel, in het Arabisch voor te dragen, waarin herhaaldelijk wordt gerept van de „Boches”, „de Overwinning bij Verdun” en de eerste Fransche vliegtuigen, die aan den hemel van de M'zab verschenen. ☞ Bij het dessert organiseert hij den verkoop van inlandsche sieraden, als oorkingen, gespen, ceinturen enz., waardoor de onervaren toeristen worden begoocheld en waarop zij wonderlijk verzot blijken te zijn. De kinderen, die ons omringen, kennen blijkbaar de voorliefde van toeristen voor de zoogenaamde familiesieraden, die zij aan den hals en zelfs in de ooren dragen. Mij valt het listige gedrag van een meisje van ongeveer twaalf jaar op, dat achtereenvolgens vier of vijf maal met dergelijke sieraden terugkomt, die door een verkooper in het groot, mogelijk haar broer of vader, arglistig achter het struikgewas aan deze sluwe makelares worden toevertrouwd. ☞ Steeds is het zoo in dit land, wáár de toeristen zich ook vertoonen. Die kwajongen, die in een der putten van de oase voor veertig sous onderduikt en een verontrustend aantal seconden onderblijft, is op het land een gladde vogel, ten minste even glad als een jeugdige Parijsche straatventer. De kinderlijke pret van deze jeugdige Sahara-bewoners laat hoog op, als hij onder een parasol, een hem onbekend voorwerp, van een der dames van ons gezelschap gaat wandelen. ☞ Zeker zou het de moeite loonen nog langer te Guerrara te blijven, doch wij keeren terug om bij het ondergaan der zon Ghardaïa te bereiken. Als wij daar aankomen, gaat de zon reeds schuil achter de rotsachtige heuvels, de lucht vertoont het verblindende kleurspel, eigen aan een mooien zonsondergang in de woestijn. ☞ Onze auto-car is reeds opgenomen in de schaduw van een hollen weg, reeds voelen wij de frischheid van den vallenden avond, achter ons zijn de zijanten van de omringende heuvels okerkleurig verlicht, een verlichting zonder weerga, gelijkende op een gestolde opborreling van smeltend metaal. Het schijnt, of wij vluchten voor een vloed van gloeiend lava, welke ten slotte als bij tooverslag wordt gebluscht, een laatste pracht, een schitterende herinnering aan het land, „het meest wonderlijke land der wereld”, dat wij morgen zullen verlaten.

DE LES VAN DE M'ZAB.

Het meest wonderlijke land voorwaar, niet in het minst door de les,

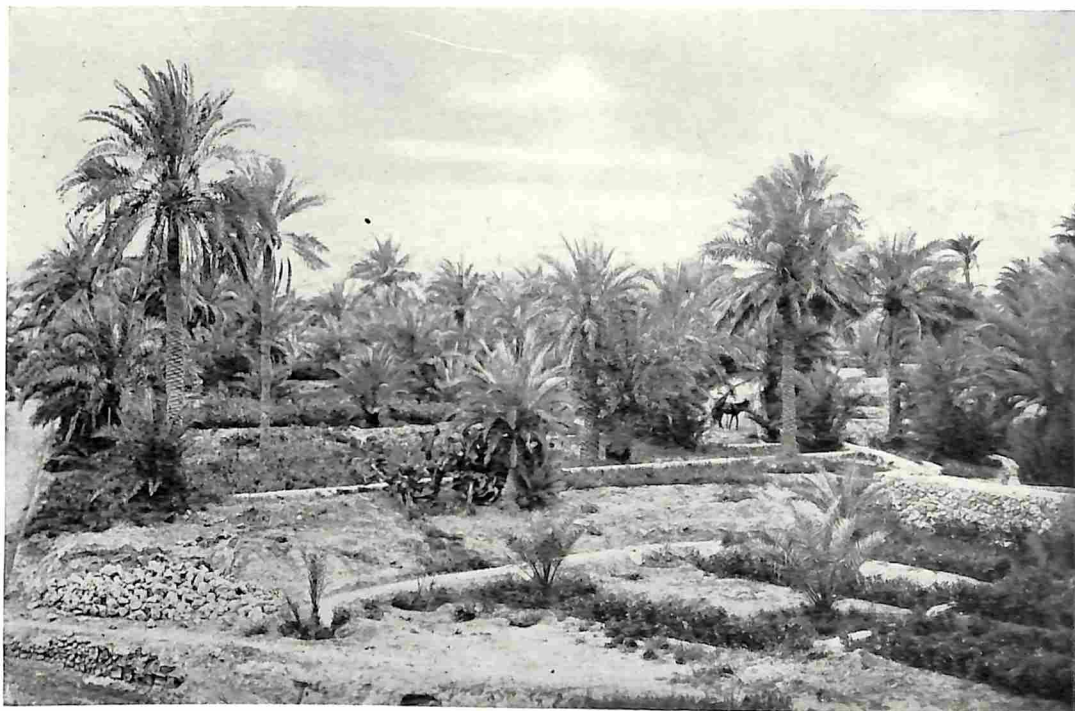
1) *Méchoui*, schapenvleesch aan het spit gebraden, waarbij werd geserveerd couscous (gebroken gekookt graan) met schita (saus met veel roode peper).

IN GUERRARA. GEZICHT DOOR DE POORT OP DE OASE.

die het den niet vooringenomen opmerker geeft. Het zevenstedengebied van de M'zab is inderdaad een menschelijk kunstgewrocht, waarschijnlijk zonder weerga, tot stand gekomen ten koste van ontzettende inspanning en strenge vroomheid. ☞ Deze in het oog der Muzelmannen kettische Berbers, verjaagd van Le Tell¹⁾ naar Oargla²⁾, steeds aangevallen, tenslotte vluchtend in de sombere steenwoestijn van de Chebka, hebben van de Xe eeuw tot aan onze dagen geworsteld, geleefd en volgehouden; welk een schit-

1) Le Tell, bergachtige, vruchtbare streek in Algiers en Marokko tusschen het Atlasgebergte en de Middellandsche Zee. 2) Oargla, gelegen ongeveer 175 Kilometer ten Zuiden van Touggourt.

PALMENTUIN TE GHARDAÏA.

terend voorbeeld van volharding! Veertig duizend menschen leven hier in dit land, moeizaam zorgdragende voor 200.000 palmboomen; steeds knarsen de katrollen, de koorden hebben in de hardstenen randen van de putten diepe groeven geslepen; van de putten, waarvan constructie en boring hier meer moeite kosten dan elders het bouwen van het meest weelderige paleis. ☞ De mannen schromen niet hun haardsteden te verlaten, om buiten geld te verdienen en dit terug te brengen naar hun land, de godsdienst schrijft hun voor om de twee jaar in het land terug te keeren, hun vurigste verlangens is eens voorgoed daar te mogen wederkeeren en te rusten onder de in onze oogen wonderlijke grafzerken, als die van de kerkhoven te Berriane en Melika. ☞ Zij hebben leven en voorspoed gebracht in een land, zoo kaal, zoo droevig voor anderen dan Ibaditen, dat ongetwijfeld geen afgunst of begeerlijkheid van anderen er hen ooit uit zal verjagen. Niet-tegenstaande het verdrag, dat hen ondergeschikt doet zijn aan Frankrijk, zijn zij de onbetwiste meesters van den grond, van hun toekomst. ☞ Maar hoe hebben zij gezwoegd, welk een smart hebben zij in het verleden geleden! Welke ontberingen moeten zij thans nog doorstaan en welk een bewonderingswaardige soberheid betoonen zij! Hier is geen vreugde, uitgezonderd de vreugde van den arbeid. De Mozabiet, die van het Noorden komt, werpt, zoodra hij den omtrek van zijn heilige stad bespeurt, zijn gedeeltelijk opgerookte sigaret weg. ☞ Te

Beni-Isguen is niets, wat op een plaats van vermaak lijkt, zelfs geen Moorsch café. Zelfs te Ghardaïa maakt precies te tien uur des avonds een korte stoot op een fluit een einde aan het verblijf van eenige nomaden van de groote en schrale Chamba¹⁾, die aldaar tusschen de dagreizen der karavanen de Ouled-Nail in hunne kwartieren komen bezoeken, kwartieren met zwaarmoedige cafés, voorzien

van arcaden, ernstig en stil, bijna kloosterachtig. ☞ Alles is in de steden der Mozabieten gericht op de worsteling om het leven te kunnen behouden en het voortbrengen van een weinig groente en fruit, dat, indien alle zorgen daaraan besteed, betaald moesten worden, zijn gewicht in zilver zou moeten opbrengen. Alles is gericht op de meest zorgvuldige besparing van het water, — kostbaarder dan vloeibaar goud —, en van het hout, dat men in pakjes van drie of vier spaander verkoopt... ☞ Teruggekeerd in het vaderland met zijn verspilling van voedsel, dranken en plezier, denken wij met eerbiedige bewondering terug aan de opzameling der dadelpitten aan de deuren der huizen, het wrange bestaan der Mozabieten, wrang in onze oogen; immers men lijdt, naarmate men niet kan voldoen aan de behoeften, die men zich geschapen heeft en men vergeet, dat halsstarrig volhouden van werk, dat naar een goed einddoel voert, een der zekerste vormen van het menschelijk geluk is. ☞ Een reis in de M'zab is niet alleen een prachtige tocht uit een oogpunt van toerisme, jongen menschen van dezen tijd kan ze tevens een goede les van menschelijke geestkracht en herstellende spaarzaamheid geven.

GEORGES ROZET.

Vertaald en van noten voorzien door P. J. C. ULTÉE.

¹⁾ Chamba, streek ten Zuiden van de M'zab.

Ontvangen boeken.

Van de firma M. Leenders & Co. te Steyl-Tegelen, ontvangen wij haar nieuwen Rozen-Catalogus (Uitgave Zomer 1927), met korte handleiding voor de rozencultuur en 25 afbeeldingen.

Hoe moeten wij onze voorvaderen noemen?

EEN medewerker der „Goesche Courant” heeft zich verdienstelijk gemaakt, met in het Zaterdagavondblad van den 4den Mei 1895 den lezers een lijstje aan te bieden, dat in volgorde de namen vermeldt, die wij behooren te bezigen, wanneer we van onze voorvaderen spreken. Aangezien hoogstwaarschijnlijk het meerendeel der lezers van „Buiten” genoemd nummer wel nooit onder de oogen gehad zal hebben, willen wij hen ook eens met die merkwaardige betitelingen bekend maken, opdat zij er mogelijk bij gelegenheid van zullen kunnen profiteren. ☞ Dat de vader van onzen Overgrootvader „Betovergrootvader” genoemd wordt, weet ieder, maar stellig minder bekend is het, dat diens vader onze „Oudvader” was. Deze was de zoon van onzen „Oudgrootvader” en de kleinzoon van „Oudovergrootvader”, die op zijn beurt weer *Vader* moest zeggen tegen onzen „Oudbetovergrootvader”. Daar deze — niemand zal hem wel ooit persoonlijk gekend hebben! — het leven te danken had aan onzen „Stamvader”, moeten wij diens vader als „Stamgrootvader” en zijn grootvader als „Stamovergrootvader” betitelen. ☞ Aldus voortgaande, komen we met onzen „Stambetovergrootvader” al tot in het zestiende voor-
geslacht. Overtuigd, dat de geduldige lezer mij tot dusverre gemakkelijk heeft kunnen volgen, kan men nu zonder veel

moeite zelf berekenen, dat, aangezien de vader van den laatstgenoemden „Edelvader” genoemd moet worden, onze „Edelstamoudbetovergrootvader” de twee- en dertigste van de eerbiedwaardige rij vertegenwoordigde. Deze, de zoon van onzen „Voorvader”, leefde dus weer twee- en dertig geslachten na onzen „Vooredelstamoudbetovergrootvader” en drie- en dertig na den „Aartsvader”. Daar men

zich vervolgens van het voorvoegsel „Opper” en ten slotte van „Hoog” bedienen moet, blijkt na eene eenvoudige berekening, dat wij zelf 512 geslachten later op de wereld zijn gekomen, dan onze „Hoogopperaartsvooredelstamoudbetovergrootvader” (mijn nederig excuus aan den zetter!). ☞ Nemen wij nu eens aan, dat we zelf op het oogenblik den leeftijd van dertig jaar bereikt hebben en veronderstellen we verder, dat al deze voorvaderen toevallig in datzelfde levensjaar verblijd zijn geworden met de geboorte van hun stamhouder, hetgeen, gemiddeld gerekend, zeer goed mogelijk is. Met behulp van deze gegevens is het dan aardig eens na te gaan, onder welke omstandigheden eenige dezer verre familieleden wel geleefd moeten hebben; we laten hier eenige voorbeelden volgen. ☞ Toen omstreeks het begin van den tachtigjarigen oorlog onze „Stamoudvader” en „Stambetovergrootvader” onder het juk van den wreeden Alva zuchtten en zich misschien wel met hand en tand tegen de gehate Spanjolen verdedigden, lag „Stamovergrootvader” vermoedelijk thuis te schreeuwen in de wieg. En terwijl we onmogelijk kunnen nagaan, of „Edelbetovergrootvader” en zijn eerstvolgende nazaten de partij der „Hoekschen” of die der „Kabeljauwschen” waren toegedaan, zal „Stamoudgrootvader” zich hoogstwaarschijnlijk wel niet veel van al dat getwist en geharrewar aangetrokken hebben, daar ZEd. bij het eindigen er van juist den vijftienjarige leeftijd bereikt had. Op dezelfde wijze kunnen we ook nog wel zijn grootvader, diens vader en misschien den Groote hebben kunnen profiteren, terwijl „Voorbetovergrootvader” tot zijn nadeel eerst drie jaar na het overlijden

BRANDSTOFVERKOOPERS OP DE MARKT TE GHARDAÏA.

Schnabel sc.

NAAR DE M'ZAB. BORDUREN VAN BURNOUS.

van dezen grooten vorst ter wereld kwam! ☞ En zoo zouden wij gemakkelijk door kunnen gaan den ruimen teugel te vieren aan onze ongebreidelde fantasie, met zelfs tot in de vroegste tijdperken der historie aan ieder onzer voorvaders een mogelijke rol toe te kennen. Gaarne laat ik het evenwel aan den belangstellenden lezer over, om uit te rekenen, onder welke cultureele en politieke omstandigheden onze „Hoogopperaartsvooredestamoudbetovergrootvader” zijn levensdagen gesleten heeft! — Hoe of deze oude Heer wel geheeten mag hebben?

A. W. FRANCKEN.

Het tweekleurig sierblad.

CALADIUM BICOLOR VENT.

PLANTEN met bonte bladen zijn er vele; maar, zulke, wier bladen de pracht van de schitterendst gekleurde bloemen bezitten, in de grilligste en meest fantastische mengeling van tinten en teekening, die behooren in het groote plantenrijk toch tot de zeldzaamheden! Waartoe, waarom die kleuren, is men geneigd te vragen. Zij behoeven niet te dienen om, gelijk de bloemen, de insecten te lokken, die in zoovele gevallen onmisbaar zijn bij de bestuiving (kruisbestuiving) der bloemen. De wetenschap heeft echter ook hier een verklaring geformuleerd, en acht die kleuren dienstig om de bladen van de planten, waarover dit artikel zal handelen, n.l. de *Caladiums*, en welke voor eene krachtige ontwikkeling fellen zonneschijn behoeven, te behoeden tegen te sterke, overmatige verdamping, en tevens om het bladgroen te beschermen. Mij dunkt, die verklaring is alleszins aanneemelijk; want, zet men een *Caladium* op een beschaadde plaats, dan zal zij zwak en slap zich ontwikkelen, terwijl zij in het volle, brandende zonlichtforsch zich ontplooit, zonder dat de bladen ooit zullen verbranden, of zelfs maar een brandvlekje zullen krijgen. Dit valt te meer op, omdat juist de *Caladium*bladen zoo uiterst dun zijn, vele zelfs transparant als gekleurd fijn glas, vaak bestaande uit niet veel meer dan uit een doorzichtig rose of wit gekleurd vlies. Geen wonder dat die planten met hare groote, smaragd-groene, dan eens wit, dan roserood gevlekte of gemarmerde, of wel geheel karmijn-roode, rose-, wit-, koperrood-, goudgeel-, licht grijs- of violetkleurige bladen den plantenliefhebber aantrokken. Ieder blad dat zich ontplooit is een openbaring van schoonheidsweelde, zooals alleen de tropische plantenwereld vermag te scheppen. ☞ Gezien de veelheid van kleuren, die de *Caladiums* bezitten, moet haar naam van „Tweekleurig Sierblad”, zooals men de *Caladium bicolor* noemen kan, op den lezer een eenigszins vreemden indruk maken. Echter, al die prachtige variëteiten, welke men tegenwoordig kent, moet men opvatten als producten der cultuur, ontstaan door nauwgezette schifting en teeltkeus, door de tuinbouwkundigen bij deze plant in toepassing gebracht. De spontaan in het wild voorkomende *Caladium bicolor*, zooals die wordt aangetroffen aan de broeiend-heete oevers van de Amazonerivier in Brazilië, is van eenvoudiger uiterlijk. Karsch' „Vademecum Botanicum” beschrijft de bladen als „ei- of drievleukig pfeilvormig, meest verschillend bunt;” in Vilmorins Blumengärtnerei, de Duitsche bewerking van Vilmorins prachtig veelzijdig boek, wordt de kleur der bladen

NAAR DE M'ZAB. VERDEELING VAN HET WATER IN EEN OASE.

beschreven als „dunkelbläulichgrün und zwischen den Nerven mit unregelmässigen weissen oder rötlichen Flecken.” Bij de variëteiten nu, waarvan het aantal schier onafzienbaar is, zijn dan de roode, dan de witte vlekken sterk uitgebreid, gevormd, vermengd en in elkander overgaand met tusschentinten. Verscheidene dier variëteiten werden door botanici als „soorten” beschreven, zooals *C. argyrospilum* Lem., bladen groen, rose in het midden, soms onregelmatig met dof-witte vlekken beplekt, *C. Chantini* Lem., bladen karmijnrood geaderd en met ongelijkvormige witte, in het midden met rosekleurige vlekken als bestrooid, *C. haematostigma* Kunth., bladen met lichtroode, witomzoomde vlekken, *C. Houletii* Lem., bladen glanzig-lichtgroen, middenin wit met witachtige nerven, vlekken en stippen, *C. pictum* D.C., bladen blauw-groen, met groote, ongelijkvormige, doorschijnende bleekgele vlekken, *C. regale* Lem., bladen glanzendgroen, mozaiekachtig witgevekt en purperrandig, *C. Verschaffeltii* Lem., bladen dofgroen met roodachtige vlekken, *C. Neumannii* Lem., bladen diepgroen met vele groote en kleine lichtroode, witomzoomde vlekken, enz. enz. De Index Kewensis vermeldt zoo een 60-tal vormen, die alle tot *C. bicolor* zijn teruggebracht. Daarnaast bestaat een geweldig aantal variëteiten, die in den Tuinbouw bekend en beschreven zijn, waaronder

van de prachtigste kleuren, tinten en teekening, met geheel witte, geheel roode of rose bladen, met bladen vol kleurige vlekken en stippen als op een schilderspalet, andere met het fijnste en wonderlijkste en meest gecompliceerde kleurenmozaiek. *Vilmorin-Andrieux* en *Cie* te Parijs, heeft de verschillende variëteiten naar kleur en teekening in diverse groepen ondergebracht, in: eenkleurige variëteiten, n.l. roode in uiteenlopende tinten koperroode, vuurroode; rose varië-

teiten, waarin die kleur domineert, vermengd met groen, geelgroen, lila, met groene, rose en roode nerven; witte variaties, zuiver witte, en zulke vermengd met blauwwit, citroengeel, enz., met rose en groene nerven; voorts tweekleurige, gevlekte, gemarmerde en bontgeaderde vormen, met een bonten rijkdom van de schitterendste kleuren in caleidoscoopachtige samenstelling. Daar zijn er met zalmrose, roodgenerfde bladen, zooals *Ville de Lille*, met roomgele bladen vol groene, rose genuanceerde vlekken, zooals *Marquise de Castello*; ja waar zou ik blijven als ik alleen maar de voornaamste wilde noemen? *Vilmorin-Andrieux* vermeldt uit zijn *Caladium*-verzameling reeds een 170 variaties, en, zooals het met alle dingen gaat, welke daarvan als de schoonste te noemen zijn, hangt af van ieders persoonlijke smaak. ☞ Wie een collectie aan wil leggen, moet ze gaan zien en uitzoeken uit goed gesorteerde collecties. Die zijn er ook in ons land bij sommige kweekers; en op sommige buitenplaatsen kan men ook nog prachtige verzamelingen aantreffen, evenals op tentoonstellingen. ☞ De *Caladium* is echter niet een plant voor iedereen! Alleen zij, die over een warme kas of serre beschikken, kunnen aan hare cultuur denken; want zij eischt veel vochtige warmte, wat men uit haar geboorteland kan afleiden. Bij genoegzame warmte kan men echter de cultuur dezer verrukkelijk mooie planten niet moeilijk noemen. Ze groeien des zomers met groote weelderigheid; zon, warmte, water en een luchtigen, voedselrijken bodem doen wonderen. Echter, zoo gemakkelijk en gewillig als zij onder die voorwaarden in

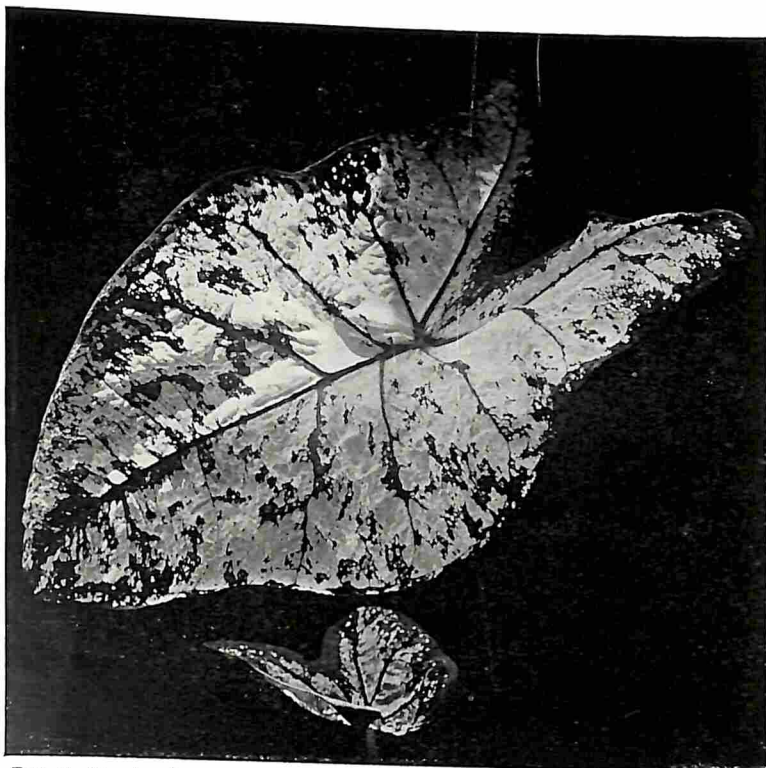

Foto C. Steenberg.

EEN VARIËTEIT VAN HET TWEEKLEURIG SIERBLAD
(*CALADIUM BICOLOR VENT.*) VAN DOORSCHIJNEND
ROSE KLEUR, MET GROEN AAN DEN RAND.

den zomer zich gedragen, zoo lastig te behouden zijn, zij vaak in den winter. De *Caladiums* sterven n.l. tegen den winter af, en blijven met een ronden, eenigszins platten knol tot het volgende voorjaar rusten. Legt men nu in die tijd de knollen te droog, dan „verkalken” zij d.w.z. het weefsel wordt los en voos, en valt uit elkaar; hebben ze het te koud en te vochtig, dan verrotten de knollen. Succes met de overwintering had ik altijd, door de planten in het najaar in potten te zetten, ze daarin te laten afsterven en zoo stil te laten overwinteren in een warme kas, onder een der tabletten, waarbij ik zorg droeg, dat de aarde nimmer geheel droog werd. In het voorjaar loopen ze dan weer uit, en kan men ze versche aarde geven. Men kweekt ze aanvankelijk in potten op en kan ze later in ruimere potten, of wel in den vollen grond van een tablet in de warme kas voortkweeken. Het beste is de aarde elk jaar te ververschen, en vooraf met ouden paardenmest te versterken. Ook oude koemest geeft goede resultaten. De *Caladium* behoort tot de groote familie der *Araceae*, wat de bladvorm reeds doet vermoeden, maar waarvan de bloeiwijze de zekerheid brengt. Bij die bloeiwijze onderscheidt men, evenals bij de Aronskelken, scheede en kolf. De scheede is ingebogen, buiten groenachtig, binnen melk-wit met groenigen tint; de kolf is ongeveer even lang als de scheede, geelachtig van kleur. Op dien kolf bevinden zich de meeldraad- en stamperbloempjes, door een ring van rudimentaire bloempjes gescheiden; de eerste nemen het langste, bovenste gedeelte van den kolf in, de laatste zitten geheel beneden. Tegenover de bladerweelde en dezer kleurenpracht, maken de bloeiwijzen een simpelen indruk. Maar, ze kunnen eenvoudig zijn, want meer kleurenschittering en weelde dan de bladen geven, zouden bloemen hier toch niet vermogen! A. J. VAN LAREN.

Het huis van bewaring, of het vroegere provinciale tucht- of spinhuis te Zwolle.

HET gevangeniswezen vooral tijdens de Republiek is een belangrijk onderwerp, vooral omdat de geest des tijds zich daarin vrij karakteristiek afspiegelt. Het stichten van een provinciale bewaarplaats voor

overtreders der wet immers was een sedert lang gevoelde behoefte. Terwijl de grootere steden althans alle een gelegenheid om dergelijke personen in verzekerde bewaring te nemen hadden, ontbrak die ten plattenlande geheel en al, zoodat b.v. gevatte boosdoeners ten laste van de huislieden kwamen, die hen moesten bewaken tot tijd en wijle zij konden worden terechtgesteld. Zoo was het althans in Overijssel het geval. Om hieraan een einde te maken besloten Ridderschap en Steden, de Staten van Overijssel, den 22en Maart 1688 hierin te voorzien en een commissie te benoemen om de noodige plannen te beramen. Bij den onderlingen naijver tusschen de drie groote steden Deventer, Kampen en Zwolle was het de groote moeilijkheid waar een dergelijke inrichting moest worden geplaatst. Zij toch betwistten elkander de eer van het bezit van het Spinhuis binnen hare wallen. Dientengevolge kwam de zaak op de lange baan. Meer dan tachtig jaren werd er over beraadslaagd, totdat op den 18en Maart 1734 op voorstel van Gedeputeerden uit de Staten werd besloten de strijd over de plaats — karakteristiek voor die dagen — te doen bepalen door het lot. Den 17en April 1738 besliste dit ten gunste van Zwolle. De voor den bouw benoodigde som van f 47.450 hoopte men desnoods door eene loterij te vinden. Of daartoe werd overgegaan weten wij niet. Zeker is dat het gebouw naar het plan van J. van den Heuvel in 1739 gereed kwam. Naar het voorbeeld van Amsterdam en Utrecht werden de noodige reglementen en instructiën ontworpen. Jammer genoeg verbiedt ons de plaatsruimte om deze hier in hun geheel mede te deelen; 't zij voldoende op die bepalingen te wijzen, welke een blik geven op de wijze waarop de inrichting beheerd en de bewoners behandeld werden. Het Bestuur over den tuchthuismeester, de suppoosten en de veroordeelden was, evenals thans, in handen van voogden of regenten. Alleen in zware delicten

Foto C. Steenberg.

POORT VAN HET HUIS VAN BEWARING TE ZWOLLE.

kwamen Gedeputeerden er bij te pas, anders beslisten in alles de regenten. Hun getal was bepaald op twee en zij werden door Ridderschap en Steden gekozen uit gezeten inwoners van Zwolle, op een tractement van 50 daalders of 75 gulden per jaar. ☒ De tuchthuismeester of cipier stond wel geheel onder toezicht der regenten, doch hij was niet zeer beperkt in de middelen tot handhaving der goede orde. Ontmoette hij weerstand bij de tuchtelingen, dan mocht hij ze „castigeren” naar behooren of ze in donkere hokken opsluiten. En, als „de hand hem bij sodanen gelegenheid te swaar mogte vallen, sodanig dat een tuchteling kwam te *quetsen* of te *dooden*”, zoude hij daarvoor niet aansprakelijk zijn. ☒ De tuchtelingen moesten in hun eigen onderhoud voorzien door te spinnen. De voortbrengselen van hun werk werden tegen een „billijke schatting” door den cipier overgenomen, en van dat geld betaalden zij dan weder de hun door dezen geleverde spijs en drank. Zoals te begrijpen is, moest een dergelijke administratie misloopen, al stond ook in de instructie van den cipier, dat de kost en drank goed in zijn soort en „onbedurven” moest zijn. De verleiding toch was voor den man wel wat groot om zijn jaarwedde van 600 carolus gulden aanzienlijk te vermeerderen (al mocht hij dan ook van elk die het huis kwam bezien nog 2 stuiver in ontvangst nemen), door den prijs van het werk laag en dien van kost en drank hoog te stellen. Dat men destijds even als heden ten dage niet over een te weelderige voeding geklaagd zal hebben, moge blijken uit de bepaling, dat den cipier voor elken tuchteling, die volgens verklaring des „Medico-chirurgus” wegens ziekte niet voor zichzelf den kost verdienen kon, een stooter of 20 duiten daags zoude worden vergoed, als deze alleen op water en brood zat, maar 3 ½ stuiver als er ook voor warm eten gezorgd moest worden. ☒ Dat de zaak inderdaad mis liep, behoeft ons dan ook niet te verwonderen. Op 29 Juli 1746 gaven daarom de Regenten te kennen: „dat de tuchthuismeester doorgaans onvergenoegd is over het werk der tuchtelingen en dezen weder klagen over het loon; dat elk tuchteling, eischende te eten wat hij wil, de een meer, de ander minder, over den hoogen prijs der eetwaren klaagt, en dat er meer meesters waren dan behoorde”. ☒ Gedeputeerde Staten namen tot wegneming der inconvenienten en ongeregelheden het besluit: dat voortaan een beëdigd schatter eens per week den verrichten arbeid zoude overnemen en taxeren; dat men voortaan het schaftreglement van Arnhem zoude volgen. Luidende: Zondag, gekookte graauwe erwten met wat zout, boter en azijn. Maandag en Donderdag, gekookte gele erwten met vet. Dinsdag en Vrijdag, gepelde garst met karnemelk. Woensdag en Za-

HET AFRIKAANSCH E RUND. OSSENSPANNEN OP DE TENTOONSTELLING TE HOOPSTAD.

terdag, garsten gort met stroop. Alle avonden, karnemelk met best gruttenmeel. Des zomers, als de groenten „abondant” zijn, somtijds eens wortels of andere groenten. ☒ Ook werd den cipier uitdrukkelijk opgedragen van tijd tot tijd het huis te laten reinigen, iets wat tot dusver als weelde schijnt te zijn beschouwd. Zien wij dit alles, al moge het thans in onze gevangenhuisen niet zijn zoo als men het gaarne zoude zien, dan toch moeten wij bekennen dat de toestand bij vroeger vergeleken ongetwijfeld veel gunstiger is geworden.

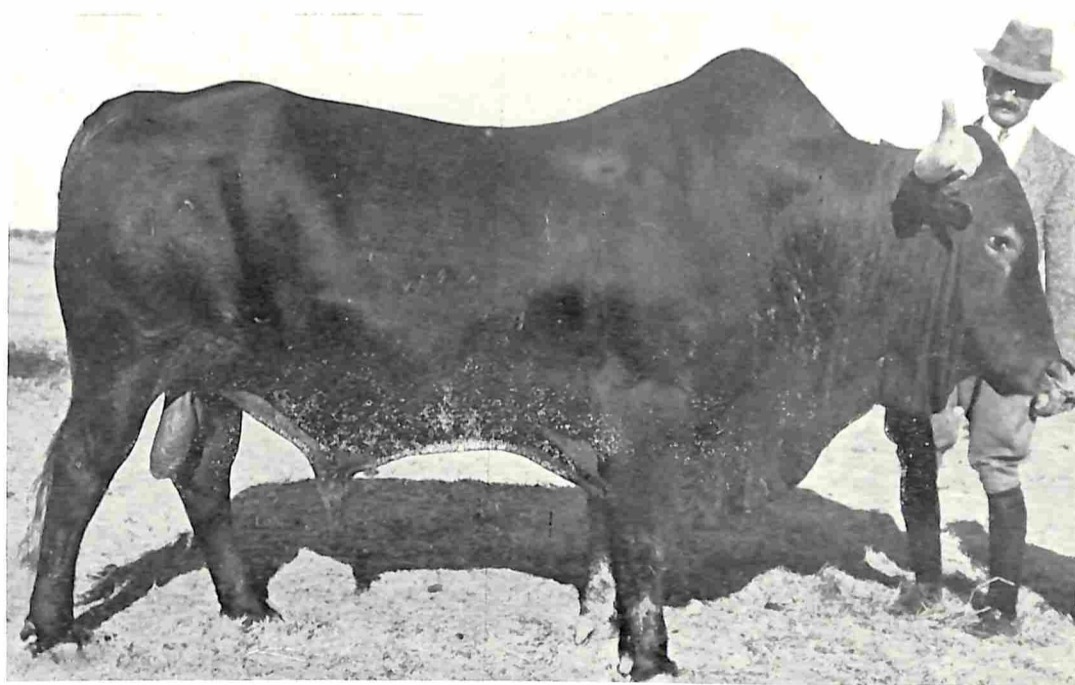
J. G.

HET AFRIKAANSCH E RUND.

(DE AFRIKAANDER.)

DE ontdekkers van Amerika troffen evenmin als die van Australië enig vee bij de aldaar wonende inboorlingen aan. Des te merkwaardiger is het te weten, dat de Portugeezen in het jaar 1510 versch vleesch aan de Kaap de Goede Hoop kochten, en Admiraal Lancaster 8 jaar later er 42 ossen en 1000 schapen kocht voor slechts een paar stukken staafijzer. Dit Hottentotsche vee was langhoornig doch zijn oorsprong ligt in het duister. Van dit vee nu stamt voor een deel de Afrikaander af, die een ieder tegenwoordig in de Unie van Zuid Afrika kan zien, alhoewel de zuiverheid nogal eens te wenschen overlaat. Daarbij komt dan nog naar alle waarschijnlijkheid een weinig Zebu bloed; de Zebu, een bewoner van Britsch-Indië, komt in het noord-oostelijk en oostelijk deel van Afrika in allerlei variaties voor. ☒ Dit Afrikaansche vee dan, algemeen „Afrikaanders” genoemd, werd meer en meer veredeld door de groote zorg die de vroegere „Voortrekkers” er aan besteedden. Een keurig span Afrikaander ossen werd destijds bijzonder hoog aangeschreven! De 3 jarige oorlog hield een ware slachting onder dit edele vee. Met enorme inspanning en geduld mocht het den boeren gelukken het met totale uitsterving bedreigde vee wederom zijn vroegere reputatie terug te geven. De echte liefhebbers

van schoon vee kunnen er gerust eens hun aandacht aan wijden, het zal voor hen een genot zijn die kuddes „rooi Afrikaanders” over de zonnige Zuid Afrikaansche steppen te zien trekken, terwijl een dikke stofwolk achter hen blijft hangen, zich langzaam verdeelend over den diep blauwen wolkenloozen hemel. — ☒ Terwijl veel ossen worden geteeld voor trekdoeleinden — dit zal bij menigeen de echt Afrikaansche ossenwagens van de „Voortrekkers” in de herinnering terugroepen — wordt er ook zeer veel voor de slachtbank gefokt, en hoewel de prijzen van slachtvee in Johannesburg sterk aan afwisseling onderhevig zijn, behouden de volbloed Afrikaanders een vasten prijs, aangezien ze zeer gewild zijn. ☒ Afrika is een droog land, en hiermede moet men rekening houden. 't Beste vee, en het meest aangewezen voor dit land, is daarom het Afrikaander-type: dit is in staat droogten te verduren als

EEN MOOIE AFRIKAANDER STIER.

AFRIKAANSCHER RUNDEN.

geen ingevoerd vee 't kan. Het kruisen van ingevoerd vee met Afrikaanders is een zeer verstandige politiek, aangezien de daardoor geboren afstammelingen veel beter tegen alle mogelijke fnuikende ziekten en weersgesteldheden bestand zijn. ☼ Er zijn gevallen bekend van Afrikaansche koeien die nog op 19 jarigen leeftijd een kalf groot brachten. Als melkvee beteken ze niet veel, aangezien men zich hier nooit op heeft toegelegd. En — bij het melken moet met overleg te werk worden gegaan. Vóór men kan melken wordt het kalf bij de moeder gebracht; eerst daarna melkt men. Wanneer dit nagelaten wordt, en 't kalf dus niet eerst gezogen heeft, is het ten eenenmale onmogelijk ook maar een druppel melk uit zoo'n koe te krijgen. Hieruit vloeien soms eigenaardige noodzakelijkheden voort. Zoo zal men bij het overlijden van 't kalf, diens vel moeten gebruiken om daarmee een ander kalf te bedekken, wil men kans krijgen melk van de koe te bekomen. In dit geval speelt de reuk haar parten. ☼ Ook in Zuid-Afrika worden de „ranches" of veeboerderijen hoe langer hoe kleiner. In het vroegere Duitsch Zuid-West, nu een mandaat, en de noordelijke Transvaal, vindt men nog enorme bezittingen. Met de steeds westwaarts en noordwaarts opdringende beschaving stijgen echter de grondprijzen; aldus wordt een veebedrijf, dat op de goedkoopte der gronden gebaseerd is, op den duur een onmogelijkheid. ☼ De foto's waarvan hierbij reproducties zijn geplaatst, werden genomen op een onlangs gehouden „vee-tentoonstelling" te Hoopstad in den Oranje Vrijstaat. P.

VORSTINNEN VAN FERRARA.

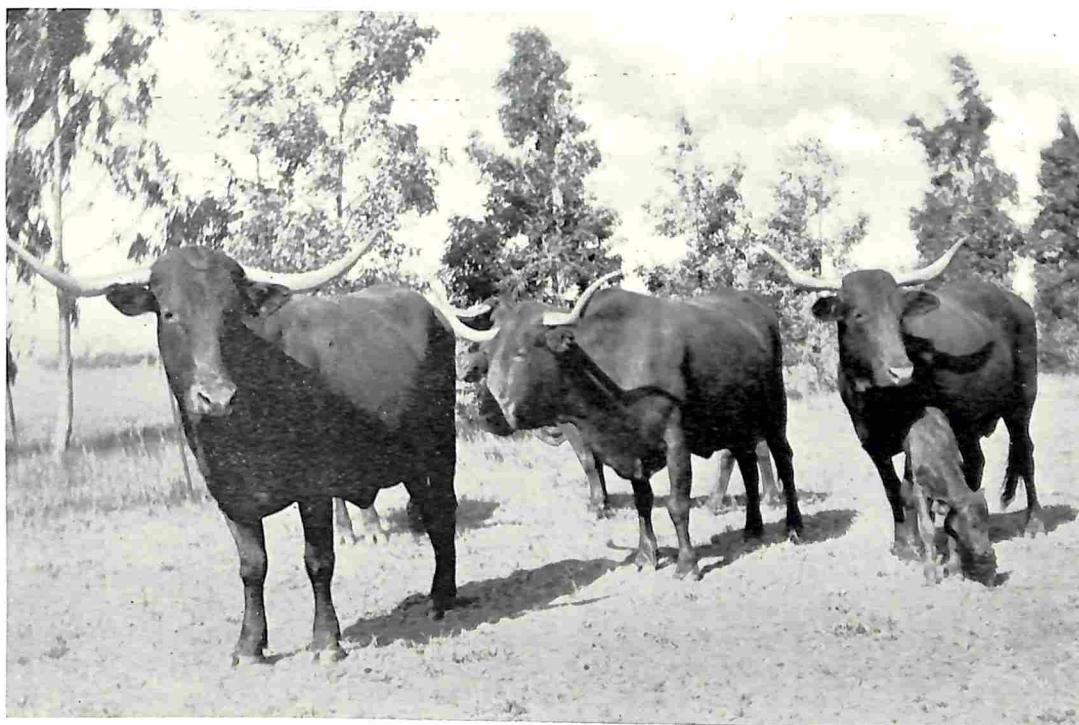
Uit het Poolsch van

KAZIMIERZ CHLEŃDOWSKI.

3)

LUCREZIA BORGIA (Vervolg.)

NAUWELIJKS echter werd het voorgenomen huwelijk tusschen Alfonso d'Este en Lucrezia bekend, of er volgde een reeks van schotschriften, waarin de familie Borgia onomwonden aan de kaak werd gesteld. Vooral een boekje, geschreven in den vorm van een brief aan Silvio Savelle, heeft veel stof doen opwaaien; Savelle vluchtte voor den paus, die zijne bezittingen verbeurd verklaard had, en hield zich bij keizer Maximiliaan in Duitschland schuil. De schrijver van het pamflet feliciteert hem, „dat hij tenminste zijn leven voor dieschurken, de Borgia's, heeft kunnen redden", en geeft hem den raad, „aan den keizer en aan alle Duitsche vorsten van de misdaden der Borgia's te vertellen en van het schandelijke leven, dat de paus leidt". Daartoe vertelde hij hem een en ander over de leden der gehate familie: over Alexander, Cesare, Lucrezia en anderen. Deze brochure bevatte alle praatjes en

AFRIKAANSCHER RUNDEN.

schimpscheuten, die door de vijanden der Borgia's in Milaan, Venetië en Napels verspreid werden. Het werkje was een product van haat en nijd en zette tot vendetta aan. ☼ De paus, gewend aan Romeinsche satiren en paskwillen nog uit den tijd toen hij kardinaal was, lachte bij het lezen van dit pamflet. Cesare echter, die niet met zich liet spotten, gaf order den schrijver van het smaadschrift als wien men Jeronimo Mancione uit Napels noemde, op te sporen en liet hem een hand afhaken en de tong uittrekken. Tevens liet hij een anderen paskwil-schrijver straffen, namelijk den broeder Gian Lorenzo, die pauselijk bibliothecaris was, en nog een Venetiaan gevangen nemen, omdat deze een der

pamfletten, die tegen den paus gericht waren, uit 't Grieksch in 't Latijn vertaald had. ☼ Aan het hoofd der delegatie, die naar Rome ging om Lucrezia af te halen, stond Alfonso's broeder, kardinaal Ippolito d'Este, de onberispelijke salonheld, handig diplomaat, vereerder der vrouwen en beroemd jager. Met vijf andere leden der familie d'Este vormde hij de delegatie, namelijk met Don Ferrante, Don Sigismondo, Niccolo Maria, bisschop van Adria, Meliaduse d'Este, bisschop van Comacchio en Don Ercole, neef van den hertog. Tot hun gevolg behoorden de voornaamste leden der Ferrarische aristocratie, zooals de Heeren van Corregio en Mirandola, Strozzi, Bievilacqua en vele anderen, benevens vijfhonderd ruiters. Toen de d'Este's in het Vaticaan aangekomen waren, ging Lucrezia hun tot de trappen tegemoet om hen te begroeten; zij kuste haar zwagers niet, maar drukte, naar Fransch gebruik, haar gelaat tegen het hunne als teeken van een broederkus. Zij was gekleed in een wit wollen, met goud geborduurd costuum, met wijde, open mouwen van witgouden brocaat, uitgesneden op Spaansche manier en daarover een mantel van donkerbruin fluweel, omzoomd met sabelbont. Over haar hoofd droeg zij een sluier van groene tule, versierd met een dunnen gouden draad en parelsnoeren. Ook om haar hals droeg zij paarlen. Zij zag er verrukkelijk uit; een der Ferrariërs schreef, dat zelfs kardinaal Ippolito's oogen flikkerden bij den aanblik dezer vrouw. „Al nostro cardinale Ippolito scintillavano gli occhi: ella e donna seducente et veramente graziosa". ☼ Ercole had buitengewoon kostbare geschenken voor zijn schoondochter medegegeven. Men beweerde destijds in Italië, dat het huis Savoye de schoonste kleinoodiën van het gansche schiereiland bezat; Ercole schreef dan ook naar Rome, dat hij, hoewel niet zoo rijk als de vorst van Savoye, toch in staat was aan Lucrezia sieraden ten geschenke

te geven, even mooi als die, welke het huis Savoye bezat. ☼ Over de geschenken van Ercole was de paus zeer tevreden; El Prete, de correspondent van Izabella van Mantua, berichtte zijne markiezin, dat de paus zeer verheugd was, toen hij uit de handen van den Ferrarischen gezant de juweelen ontving, die voor Lucrezia bestemd waren; hij toonde de geschenken aan de kardinalen en de dames, en legde desieraden op fluweel, opdat hun pracht beter tot haar recht zou komen. Er waren onder deze kostbaarheden schitterende colliers, ringen en oorbellen met artistiek gezette edelgesteenten en een parelsnoer van zeldzame schoonheid. De paus liet zich evenmin kennen: terwijl hij een greep deed in een juweelenkistje, dat met paarlen gevuld was, zeide hij tot een der Ferrarische afgezanten: „dit alles is voor Lucrezia, ik wil, dat zij de mooiste paarlen in Italië bezit.” ☼ Terwille van den paus toonde de bevolking van Rome zich zeer verheugd. Op het Vaticaan weerklonk muziek en elken avond werden bals gegeven. Alexander maakte met vaderlijke ijdelheid de Ferrariërs erop attent, hoe mooi zijne dochter danste, en roemde tevens haar schoonheid en vernuft; hij vertelde hoe beleidvol zij in Spoleto regeerde en hoe handig zij toonde te zijn, als zij van hem iets gedaan wilde krijgen. „Wij zijn niet even sterk”, voegde hij eraan toe, „Lucrezia wint altijd”. De paus prees zeer bijzonder de bescheidenheid en het zedelijk gedrag van zijne dochter, wat de Ferrarische gezanten in hun brieven aan den hertog bevestigden, met de toevoeging, dat hoe langer zij haar gadesloegen, des te beter hun indruk werd van haar goedheid, deugdzaamheid en vroomheid. ☼ Voor haar vertrek naar Ferrara had Lucrezia het zeer druk met de voorbereidselen voor de reis. El Prete bezocht haar op den dag van den H. Stephanus. Zij zat in haar groot slaapvertrek bij het bed, en bij den ingang stonden twintig Romeinsche juffers, gekleed à la romanesca, met gewone doeken om 't hoofd. Bovendien waren in het vertrek nog tien hofdames aanwezig, die op hare bevelen wachtten. Op de Ferrariërs hebben de hofjuffers geen bijzonder die-

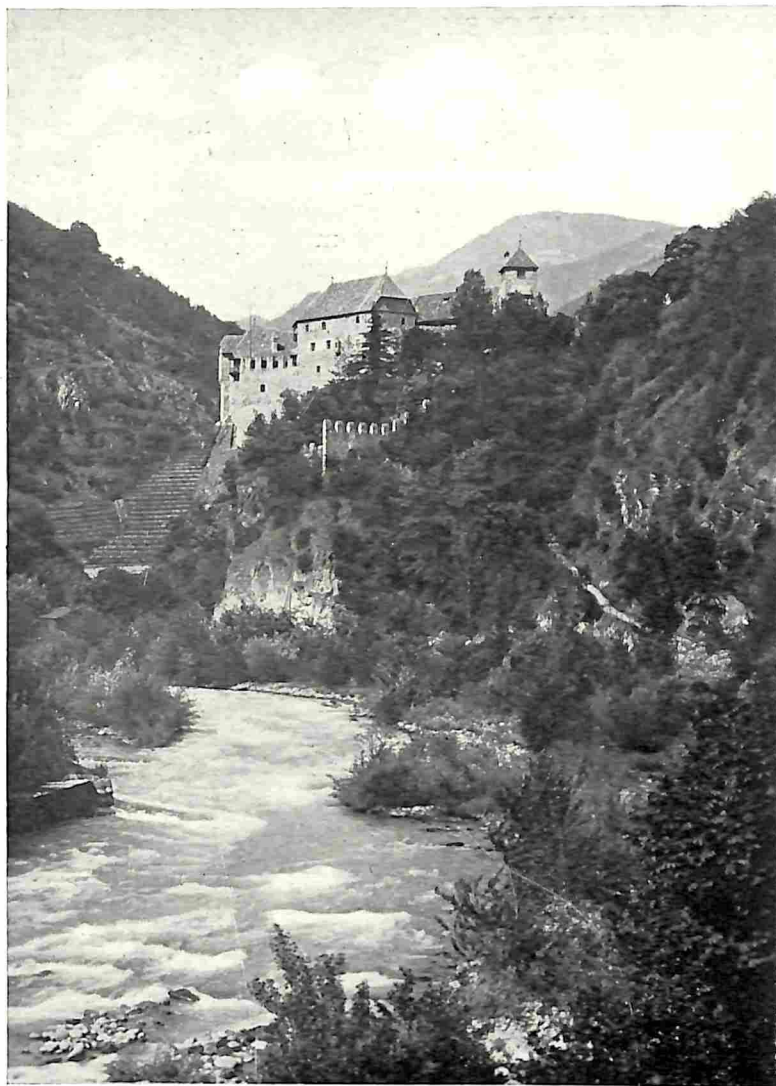

Foto J. Streekstra.

HET SLOT RUNKELSTEIN BIJ BOLZANO (BOZEN).

pen indruk gemaakt; volgens hen evenaarden de Ferrarische juffers in schoonheid de Romeinsche geheel en al. Slechts eene, Angela Borgia, won hunne harten en El Prete overdacht reeds plannen om haar liefde te winnen. In het begin van het carnaval werd elken avond bij Lucrezia gedanst en het trof de Ferrariërs, dat de straten van Rome van vroeg tot laat vol gemaskerde courtisanen waren. De laatste dagen van Lucrezia's verblijf op het Vaticaan werden doorgebracht met carnavalsfeesten, rennen, stierengevechten, comediespelen, balletten en morescen. ☼ Den 6en Januari vertrok men; de paus schonk Lucrezia een schitterende draagstoel voor twee personen en stelde den geheelen stoet met de grootst mogelijke pracht samen. Cesare gaf zijn zuster een eere-escorte mede, bestaande uit tweehonderd ruiters, met muzikanten en hofnarren, die onderweg Lucrezia moesten vermaken. Het nogal talrijk gewapend escorte had tevens ten doel, het gezelschap voor een mogelijken overval te beschermen, daar men voor Giovanni Sforza en de zijnen vreesde. ☼ Onder Lucrezia's vrouwelijk gevolg bevond zich ook Adriana Orsini, haar vroegere hofmeesteres, en Angela Borgia, wier schoonheid door de dichters werd bezongen. Lucrezia's uitzet werd op honderdvijftig muilezels geladen

en op vele speciaal voor dit doel vervaardigde wagens op twee wielen. Haar persoonlijk gevolg telde honderdtachtig personen. ☼ Lucrezia vertrok uit Rome in den namiddag, gezeten op een wit paard met een gouden tuig; zij was gekleed in een reiscostuum van scharlaken fluweel en hermelijn, en had een hoed met veeren op. Alle kardinalen en gezanten der vreemde mogendheden brachten haar tot de Porta del Popolo; het gansche geleide bestond uit ruim duizend personen. Alexander VI keek uit het Vaticaan den stoet tot den laatsten man na. ☼ In de laatste weken vóór haar vertrek uit Rome zorgde Lucrezia er nog voor, dat een vurige wensch van haar toekomstigen schoonvader in vervulling kwam. Wij hebben reeds vermeld, dat Ercole I met zeer veel moeite Lucia van Viterbo te Ferrara had laten komen en dat hij voor haar orde een schitterend klooster liet bouwen. Nu had het klooster wel zijn overste, maar naar het oordeel van Ercole te weinig nonnen, ook, nadat er enige

zusters uit Piacenza en Brescia bijgekomen waren en eenige meisjes uit Ferrara zelf zich in het klooster lieten opnemen. Daarbij kwam, dat de oudere nonnen het gezag niet wilden erkennen van de jeugdige overste; vandaar, dat er in het klooster oneenigheid ontstond, wat voor Lucia zeer pijnlijk was. Ercole I wilde daarom eenige met zuster Lucia bevriende nonnen uit Narni en Viterbo laten komen om haar positie tegenover de weerspannige zusters te versterken. Hij gaf diensvolgens zijn gezant Bartolommeo Bresciani order zich met den prior der Dominicanen te Viterbo te verstaan en met diens hulp zeven nonnen naar Ferrara over te brengen. De prior weigerde echter en uitte zijn ontstemming met de woorden: „Ercole schijnt nog niet bevredigd te zijn, zuster Lucia te hebben „ontvoerd”, en wil nu nog het klooster van Viterbo van zijn beste nonnen berooven”. Bresciani ging daarom naar Rome om de zaak bij den paus te bepleiten en arriveerde daar op 11 October 1501, juist toen Lucrezia voorbereidselen maakte voor de reis naar Ferrara. Hij begaf zich rechtstreeks naar detoekomstigeschoondochter van zijn vorst, die dan ook vol ijver de zaak ter hand

nam, ten einde haar schoonvader een vriendelijkheid te bewijzen. Reeds bij de eerste audiëntie kreeg Bresciani een zeer goeden dunk van Lucrezia en schreef aan den hertog: „zij is una madonna molto gentile et da bene et a resonare excelente” (zeer bevallig, maakt een uitstekenden indruk en kan zeer vernuftig redeneeren). ☼ Lucrezia verzocht terstond den paus om aan Ercole's wensch te voldoen, doch de zaak was niet zoo gemakkelijk als zij scheen, immers messer Adriano, de secretaris van Alexander VI, opperde het bezwaar, of het wel zonder groot nadeel mogelijk zou zijn het klooster van Viterbo leeg te maken, door er zes nonnen weg te halen. De secretaris meende echter, dat het eene goede oplossing zou zijn, door Viterbo vier en het klooster te Narni twee nonnen te laten afstaan. Maar Lucrezia wilde van geen compromis weten en stond erop, dat aan Ercole's wensch geheel en al voldaan zou worden. De paus gaf dan ook onder den aandrang van Lucrezia toe en beval, dat alle zes nonnen uit Viterbo en nog twee uit Narni naar Ferrara moesten vertrekken.

(Wordt vervolgd.)